

Emne: Musikkutvalget (NOU)

Musikkutvalget har fått et bredt mandat, og skal gi en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet. Målet med utredningen er å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet.

Innspill fra Barratt Due musikinstitutt om talentutvikling i musikkfeltet

Det er helt avgjørende for et fremtidig norsk musikkliv tuftet på opplæring og utdanning gitt i Norge at:

Hele opplærings- og utdanningslinjen innen utøvende musikk styrkes og dimensjoneres riktig. Den målrettede talentutviklingen som gjør unge utøvere studieforbereidte høyere musikkutdanning.

Akilleshælen i norsk musikk i dag er talentutviklingsfeltet. Samfunnet må erkjenne musikeryrkets egenart, og at en tidlig spesialisering er avgjørende for å lykkes. Fremtidens musikere vil møte et mer mangfoldig kulturuttrykk i det norske og internasjonale samfunnet. Utøverne må selvsagt være på høyt internasjonalt nivå, men også ha en bred sjangerforståelse og innsikt. Denne breddeforståelsen bør inkorporeres i opplærings- og utdanningsløpet fra tidlig i barne- og ungdomsårene, og hele veien inn i profesjonen.

Tiltak bør settes inn da vi helt unødvendig mister talenter grunnet en feildimensjonert og -finansiert utdanningslinje innen musikk.

Dimensjonering

Talentutviklingsprogrammene er kraftig underdimensjonert i forhold til antall plasser i høyere musikkutdanning. I høyere musikkutdanning påpekes et sterkt behov for et høyere inntaksnivå, hvilket vil si at startkompetansen til nye studenter tilsier at de er eller kan bli reelle kandidater for et fremtidig musikkliv. Det finnes ikke et beskyttet indre norsk marked, hvilket krever at kandidater fra norske musikkutdanningsinstitusjoner må bli konkurransedyktige i et internasjonalt marked i Norge.

På talentutviklingsfeltet er det naturlig å definere programmet *Unge Talenter* ved Barratt Due (UTBD) og Talentutviklingsprogrammet (TUP) ved de statlige høyskolene som den nasjonale utøvende forutdanningen i musikk, hvilket er den delen av utdanningslinjen som tydeligst leder direkte inn i høyere musikkutdanning. Høyere musikkutdanning er statlig forankret og finansiert, og forutdanningen på nasjonalt nivå er også forankret i Kunnskapsdepartementet. Dette gjelder både UTBD og TUP. UTBD er innrettet på klassisk musikk, mens TUP gir et bredere tilbud på flere sjangre.

Eksempelvis er årlig avgangskull ved UTBD på 15 elever per år. 100% av disse blir funnet kvalifiserte ved prøvespill høyere utdanning og ca. halvparten forsetter sine studier i Norge og resten i utlandet. Samtidig skal over 100 utøvende studieplasser på klassisk musikk ved de høyere musikkutdanningsinstitusjonene, årlig fylles med nye studenter. Dette illustrerer et behov for bedre dimensjonering. Barratt Due (BD) har kapasitet til, og

ønsker å få muligheten til årlig å tredoble antall kandidater til høyere utdanning. I tillegg bør TUP og det regionale fordypningsnivået også oppdimensjoneres. Alle tilbudene bør være kompatible med MDD-linjene for best mulig ressursutnyttelse.

Forutdanningsmodellen

For å få tilgang til en tilstrekkelig mengde utøvende hovedinstrumentundervisning og samspillstilbud, kombinerer i dag mange kandidater til høyere musikkutdanning i forutdanningsfasen ulike talentutviklingstilbud, uten at disse tilbudene på noe vis er koordinert, kompatible eller danner en fornuftig helhet.

Forutdanningsmodellen utarbeidet ved BD inkluderer disse ulike programmene og/eller kombinasjoner av disse, for bedre ressursutnyttelse. Modellen må imidlertid omfavnes politisk, slik at sektoren kan utnytte eksisterende ressurser mer kostnadseffektivt, og ikke minst for at langt flere elever som ønsker å velge den veien, skal kunne bli reelle kandidater til et fremtidig musikkliv.

Det finnes i dag flere eksempler på godt samarbeid aktørene imellom, men det er fortsatt en vei å gå. Foruten UTBD og TUP, er også Kulturskolenes fordypningsprogram og MDD-linjene viktige bidragsyttere på feltet.

Forutdanningsmodellen innebærer at MDD kan anbefales også for elever i de andre talentutviklingsprogrammene, da disse vil være kompatible med den foreslåtte nye utøvende MDD-varianten (i utredningen kalt forutdanningslinjen, se vedlegg) når denne blir tilgjengelig. En forsøkssøknad er allerede utarbeidet, og vil komme på Utdanningsdirektoratets og Kunnskapsdepartementet bord for godkjenning i løpet av 2025. Modellen innebærer en reduksjon i antall timer ved MDD, hvilket tillater en styrkning av det utøvende, fordi tid blir frigjort til øving eller til bruk i et av de andre programmene, og uten at eleven av den grunn mister sin generelle studiekompetanse.

Talentutvikling 6-13 år og 13-19 år

13-19 år

UTBD og TUP retter seg i hovedsak mot elever i ungdomsskole og videregående skole dvs. fra 13-19 år. Samme aldersgruppe er hovedmålgruppen til kulturskolenes fordypningsprogrammer, mens MDD linjen retter seg mot videregående alder 15-19 år.

For klassisk musikk er situasjonen svært utfordrende, og antall bachelor-studenter er noe redusert siste 15 år. Viktigere er dog signalet om at det fra høyere musikkutdanning meldes at studentenes startkompetanse må opp om de skal bli konkurransedyktige profesjonelle utøvere. For få søkere til høyere musikkutdanning er på et utøvende nivå de trenger for at skal kunne skape en utøverkarriere. Ved MDD-linjene er regionene imidlertid reduksjonen i antall elever innen klassisk sjangre enda større.

UTBD og TUP bør derfor dimensjoneres opp slik at flere som aspirerer til høyere musikkutdanning får mulighet til å utvikle seg i disse programmene, og ikke bli avvist grunnet for få plasser. I likhet med høyere musikkutdanning er både UTBD og TUP avhengig av søkere på et nivå som gjør det mulig for dem å velge høyere

musikkutdanning med god nok startkompetanse til at en senere utøverkarrierer er realistisk.

En måte å snu trenden på er å se på tilbudene til aldersgruppen under.

6-13 år

Det er fortsatt mange barn i barneskolealder som spiller et instrument og som ønsker og har behov for fordypning utover kulturskolenes tilbud. De nordiske landene; Norge, Sverige og Danmark, ligger i bunnsjiktet i Europa når det gjelder lengden på spilletimen, dvs tid med lærer for å lære å spille og mestre sitt foretrukne instrument. Tidsressursen per elev varierer fra 15 til 30 minutter per uke, hvilket åpenbart er for lite. Barn bør derfor også kunne tilbys noe mer hovedinstrumentfordypning basert motivasjon og ønske, og uten ekstra kostnad utover egenandelene de allerede betaler. GNIST-programmet, utarbeidet av Norsk Ressurssenter for Klassisk Musikk (NRKM), har et nasjonalt rammeverk for dette som bør iverksettes. Den pågående piloten viser allerede hvor stor effekt dette tilbudet har. En god start er halvveis til mål.

Barratt Due og Senter for Talentutvikling (SFTBD)

Det trengs en nasjonal pådriver for at talentfeltet på en positiv og konstruktiv måte skal bli bevisstgjort om hva som kreves i dag for å kunne bli utøvende musiker i morgen. SFTBD har hatt denne rollen aktivt de siste åtte årene, men er satt på hold grunnet mangel på offentlig støtte. Feltet har også behov for en samlende kraft som kan koordinere og bidra til måling og kalibrering og deling av beste praksis miljøene imellom. Talentundersøkelsene har avdekket og dokumentert en rekke interessante aspekter, fakta og sammenhenger det er mulig å bygge videre på: En av disse er en utflating av nivået på egenøving i VGS-alder (på nivå med ungdomsskolen, før det gjør et hopp igjen under høyere utdanning – i f.eks. idretten ser man en jevn stigning). Dessuten en rapportert ubalanse mtp opplevd stress og tid til egenøving i denne aldersgruppen.

Mer generelle innspill knyttet til sektoren.

Musikkfeltet trenger:

Tydligere ansvarfordeling mellom forvaltningsnivåene

Norge har 3 forvaltningsnivåer. Kommunalt, fylkeskommunalt og statlig, ofte omtalt som lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsnivåene har i utgangspunktet sine definerte ansvarsfelt som til sammen dekker helheten. Det er da naturlig med en systematisk gjennomgang for å se om viktige områder er feilplassert eller faller mellom nivåene eller hvor ingen av nivåene er politisk «hovedeier» av virksomheten. *Virksomhet* er her definert som der det er eller bør være et politisk eierskap, tilskudd, forankring, tilsyn eller annen medvirkning av offentlige myndigheter. Det vil si den musikkvirksomhet det ikke er naturlig å overlate helt til markedet eller som står støtt på egne kommersielle ben.

Behov for kriterier virksomhetene blir målt opp mot

Vi mener at en grundig gjennomgang av talentutviklingsfeltet, og musikkopplærings- og utdanningsfeltet bør inkludere og resultere i tydelige kriterier virksomhetene blir målt opp mot. Det er behov for å rydde i musikklandskapet slik at aktørene vet på hvilket politiske nivå virksomheten er bestemt og forankret og evt hvilke underliggende organer som er bemyndiget til å forvalte samfunnets ressurser.

Lokalt, regionalt eller nasjonalt/internasjonalt

Virksomhet har ofte et lokalt, regionalt eller et nasjonalt/landsdekkende nedslagsfelt, og det nasjonale inkluderer ofte internasjonale relasjoner. Lokal virksomhet bør få sine tilskudd fra det kommunale forvaltningsnivået, regional fra det fylkeskommunale nivået og landsdekkende/nasjonalt virksomhet bør få tilskudd og fokus direkte fra statlig nivå.

Utdanningsfeltet og kulturfeltet

For musikkfeltet er det viktig å definere om virksomheten i hovedsak driver med utdanning eller primært befinner seg på kulturfeltet. Selv om det er mange overlappende områder mellom utdanning og kultur, bør intensjonen bak virksomheten ligge til grunn for dens tilhørighet. Grunnet delvis overlappende virksomhet bør en tydelig forventning om samarbeid mellom utdanning og kulturfeltet ligge i alles tildelingsbrev. Utdanning har alltid et mål i form av et læringsutbytte, og er virksomheten essensiell for en senere yrkeskarriere og av et visst omfang, innhold og regelmessighet/frekvens, taler dette for at det tilhører opplærings- og utdanningslinjen, hvilket igjen betyr at virksomhetene politisk sett bør underlegges Kunnskapsdepartementet. All annen musikkvirksomhet bør ligge under Kultur.

Andre positive effekter av musikk og estetiske fag.

Det er viktig å få frem forskningen som viser hvor viktig estetiske fag – og da spesielt musikk – er for elevenes utvikling og prestasjoner i andre fag. Det er mulig dette allerede er ivare tatt i forarbeidet til NOU-en. Dette er vel et kjerneargument som må være med – fordi det er mange i beslutningsapparatet som ikke er spesielt opptatt av musikk i det hele tatt. En erkjennelse av at integrering av musikk i skolen faktisk har en positiv effekt på f.eks. matematikk, snarere enn at musikk «tar plass», vil også få andre enn «musikkelskere» til å forstå viktigheten av dette.